Моцарт, Белград

Мина Михова

Убедена съм, че като ви кажа „сръбски музикален живот“, първо ще се сетите за Лепа Брена, след това евентуално за Цеца и на третата ракия, когато нищо вече няма значение за вас – за Миле Китич.

Обаче ето ме, току-що пристигнала в Белград да пея опера. Годината е 2015-а и след супертежки кастинги съм избрана да дебютирам в ролята на Фиордилиджи в постановка с млади артисти на операта „Така правят всички жени“ на Моцарт.

С две думи, става дума за две изключителни патици сестри, чиито гаджета – най-добри приятели И фактически БАДЖАНАЦИ – подкокоросани от един дърт пергишин, който от години гледа на сексуалните отношения между хората само като на повод за сеир, решават да излъжат двете патици, че заминават на война, и да се върнат ДЕГИЗИРАНИ като албанци (нямам идея защо точно албанци), и да се опитат да прелъстят ПАТИЦИТЕ с единствената цел да проверят тяхната, така да се каже, ВЯРНОСТ. В пъкления план (смях за пъклен план на Фийби) се включва и нахална, хитра и много долна прислужница, която трябва от своя страна да подкокоросва сестрите патици, че на млади години да не изневеряваш, е проява на особена тъпота. Баджанаците заминават, патиците махат с бели кърпички, едната ще мре, другата се вайка, онези тургат по един мустак, връщат се, вече са албанци, тия двете пищят, КАК ТАКА АЛБАНЦИ В НАШАТА КЪЩА, единият вика на другия под сурдинка: „Дай аз ще зема твойта, ти фани мойта,

да не се усетят“, мойта героиня пее как ще устои на всякакво съблазняване, каквото и да ѝ коства, сестра ѝ вече върти белтъци по посока на девер си, който обаче е с един гол мустак и ТЯ ПРОСТО НЕ МОЖЕ ДА СЕ СЕТИ ОТКЪДЕ Ѝ Е ПОЗНАТ, ВСЕ ПАК ГО Е ВИЖДАЛА САМО И ЕДИНСТВЕНО ВСЕКИ БОЖИ ДЕН ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ОТ 3 ДО 5 ГОДИНИ – тогава годежите са били нещо като от 12-годишна възраст до УМЕСТЕН момент за брак (очевидно 15). Псевдоалбанците се чудят как да пробият тая непробиваема стена от вярност, морал и християнски устои, решават да се направят, че са се отровили в опит за самоубийство от отчаяние, че патиците не ги искат, патиците са в истерия, не стига че албанци, ами сега и ще им умрат в къщата, пристига слугинята, дегизирана като лекар, ОТНОВО НИКОЙ НЕ СЕ УСЪМНЯВА ДОРИ ЗА МИГ, съживява ги по метода на окултната медицина и променливия ток, дотук хепиенд, обаче флиртът зацвърчава, едната (тая, дето аз я пея) се дърпа малко повече, въпреки че ѝ е густо албанец да я сваля, другата вече аха-аха е вирнала чепиците, падат дрехи, задръжки, развъртат се и униформи, СЕГА ПЪК ВЕЧЕ ЩЕ СЕ ЖЕНЯТ – ДВА БРОЯ ПАТИЦИ СРЕЩУ ДВА БРОЯ АЛБАНЦИ. Слугинята пак пристига – този път дегизирана като нотариус – отново никой нищо не забелязва. Говори се за два гълъба, които свиват гнездо в устоите на най-малката социална единица – християнското семейство, и бракът между двама млади. Аха-аха да се оженят, и албанците викат чай само за момент, дърпат мустаците и О, НЕБЕСА, ТА ТОВА СА ТЕХНИТЕ ГОДЕНИЦИ, САМО ДЕТО С МУСТАЦИ, НО-КАКТАКА. Почват обвинения – пачавра, неверница, не ти ли е неудобно, толкова ли струва моята любов. Патиците се вайкат – ох, ма аз без да искам, НЕ Е ТОВА, КОЕТО ИЗГЛЕЖДА, само за малко, не се сърди. Пеят около 20 минути и накрая тия викат: „Добре, айде, прощавам ти“, и се сдобряват, и ся вече

си се женят както си е била уговорката предварително и общо взето, тия стават баджанаци и по сватовна, а не само по креватна линия, и слава богу, че всичко това е облечено в музиката на Моцарт, за да не ни е неудобно, че сме част от тая теленовела, на която ѝ липсват само загуба на памет и непорочно зачатие.

Продукцията е такава, че 45 дни ще репетираме в Белград, след което ще отидем в Херцег Нови в Черна гора и ще изпълним операта на открито на върха на отоманска крепост, където има античен театър. Аз пристигам след десет дни път с камили от София, на гарата ме посреща таксиметров шофьор, който грабва куфара ми, казва „Яо, мачка, яко тежко!“, и ме закарва в апартамента, който са ми наели от продукцията. Апартаментът се намира на равно разстояние от по 200 метра между брега на река Сава и градския зоопарк, затова е важно да уточня, че комарите са като военни хеликоптери и не могат да бъдат прогонени от никакъв репелент. Като допълнение най-ниската измерена температура за периода юли-август 2015-а в Белград беше 29 градуса и като допълнително допълнение в този момент в зоопарка някакво животно се намира в размножителен период и нощно време ВИКА. Не мога да кажа дали мучи, вие, лае, или чурулика. То просто издава някакъв звук, който честно казано, с оглед на обстоятелствата покрай 2020-а и от дистанцията на времето, аз също бих издавала по време на размножителния си период.

В първия работен ден се озовавам в следната обстановка – всички, АМА ВСИЧКИ, са сърби. Само аз съм българка и диригентът е италианец с австрийски паспорт. Очаква се да дойде режисьор от Англия, който по професия бил квантов физик. Колегите ми се познават – кой от музикалното училище, кой от Консерваторията, кой от предишни общи проекти. Аз съм, повтарям, българка и единствено знам, че като ми кажат

„Яо, мачка, како си бре“, аз трябва да отговоря „Дȍбро, вȁжи, фала пуно“. Репетициите текат, на третия ден аз вече говоря сръбски ГЛАДКО, след още пет дни съм запомнила, че хиляда сръбски динара са 8.51 евро, и животът ми вече може да започне на пълен оборот.

В ситуацията с патиците и албанците нещата са смехотворни. Първо сръбкинята, която са кастнали за моя сестра, може да ми бъде сестра само ако родителите ни са ни осиновили – мен от Монголия, нея – от Швеция. Годениците ни са както следва – късак средиземноморски тип от Нови Сад и някакво двуметрово същество, което подозрително напомня Капитан Америка. Как те ще се разменят и ние няма да забележим, може да бъде обяснено само с мистерията на театъра. Режисьорът е пристигнал и вече е преместил историята от епохата на Моцарт в днешни дни – на плаж в някаква модерна, авангардна и просто неописуема постановка. Годениците ни се връщат не просто като албанци, а като мустакати келнери на плажния бар. Аз съм в кататоничен шок от новината, че в 50% от времето трябва да бъда на сцената по бански, а в останалите 50 – по бельо, войнишка униформа и сватбена рокля. В този момент режисьорът казва: „И тук Сречен Живкович вдига българката във въздуха“. Аз казвам: „Ам, аз съм тежичка, не ми е удобно, ако може, нещо по-семпло го накарайте да прави“. Сретко Живкович, известен още като Капитан Америка, пристига и ме вдига над главата си като в „Мръсни танци“, ама с една ръка, и вика: „Не брȉни, мачка, нийе страшно“. След малко трябва да държа другия албанец за автомобилна батерия, пак повтарям, всичкото това, докато пея Моцарт, диригентът крещи, изненадващо – доста често на немски, не е минала седмица, но всички вече го мразим стръвно, и изобщо Моцарт в Сърбия е някакъв панаир.

Междувременно, въпреки десетчасовите репетиции на ден и жегата, вариираща между 32 и 37 градуса, аз успявам да забележа, че Белград е най-якото място изобщо. Град с изумителна енергия, нещо необяснимо, някакъв чар, който не е балкански, не е европейски, не е като нищо друго. По улиците се движат хора, сред които аз се чувствам като Билбо Бегинс като малък. Тотални аватари – жените им са най-неописуемото същество на този свят. Принцеса воин, нахакана, метър и осемдесет, in your face тип жена, ходи по улицата все едно е на нейно име, можеш да си представиш и как прави любов, и как се бие с някого в кафана. Мъжете им са като най-многобройния баскетболен отбор на света – викингите на Балканите, не знам какви са тия рамене и тия крака. Никога в живота си до този момент не съм била сексуално привлечена от цяла една нация. Мога с часове да седя в бистро „Смоквица“, сладоледоджийницата „Црна Овца“ или в някоя от кръчмите в Скадарлия и просто да наблюдавам това племе, което е уж балканско, но все повече се убеждавам, че всъщност е извънземно. Градът им е като артефакт, монумент на войната. Нарочно не премахват и възстановяват унищожените от бомбардировките през 1997-а сгради – за да напомнят за срама от войната на поколенията след тях. И някъде в смесицата между комичния абсурд на работния ми ден и любовната ми афера с града аз заобичах това място завинаги.

След 45 дни в Белград ни натовариха в един автобус като петокласници за зелено училище в Рибарица и потеглихме към Черна гора, което е нещо като 11-часов преход с автобус, за който предпочитам никога да не разказвам. И тъкмо се чудех как ще преживея раздялата с новия си любовник Белград, и пристигнахме на Черногорската ривиера, което пък е най-красивото море, което съм виждала. По-красиво и от бреговете в Пуля, Капри, Амалфи, Коста брава, всички възможни гръцки,

турски и екзотични плажове. От Будва до Херцег Нови пътувах като лабрадор с глава, провесена през прозореца на автобуса, за да зяпам с недоумение колко е красиво всичко.

Към този момент в продукцията бяха назрели невиждани конфликти. Всички мразехме диригента, той също мразеше нас. Той и режисьорът бяха в непреодолим спор кое е по-важно в оперното изкуство – театърът или музиката. През 10 минути се променяха концепции и режисьорски решения, заради което ние репетирахме на сцената на открито от 7:30 сутринта, „докато слънцето не напече до нетърпимост“, след което от 7:30 вечерта, „докато някой не припадне“. До деня на премиерата всички бяхме уморени физически, морално и гласово. Някои от колегите ми комуникираха само с бележки, защото иначе рискуваха да стигнат до спектакъла със скъсани гласни струни. Няма да лъжа, аз самата се молех в деня на премиерата да има гръмотевична буря, за да си починем. Опитах молитви, индиански танц за дъжд и мантруване, и когато без всякаква воля за работа, живот или изкуство, докато сме живи, се събудихме в деня на премиерата, над Херцег Нови имаше черни облаци. Капитан Америка връхлетя в хотелската ми стая и започна да крещи: „Не могу да верујем, мачка, спàсила си нас, българска вештице!“.

В този момент получаваме имейл, в който ни съобщават, че въпреки всичко има 50% шанс времето да се оправи, затова всички дружно в 19:00 трябва да бъдем разпети, гримирани, облечени и готови да започнем спектакъл. Гледам колегите и си викам „Пичове, опитах“, те вдигат рамене. В 19:00 грее слънце, вали дъжд, в залива се виждат мълнии, гърми, трещи, нас ни извеждат зад сцената. Театърът е пълен, всички сме в истерия, диригентът отново крещи, че ако нещо не стане както трябва, ще ни избие, режисьорът обикаля с компрес на челото и казва: „ПРОСТО НЕ ПАДАЙТЕ ОТ СЦЕНАТА, МЕРСИ“, всичко

започва, мобилизацията е тотална, Моцарт ни води отвъд стреса и умората, има и някаква магия, първо действие свършва, влизаме в сцената, в която аз по бельо пея най-красивата ария в цялата опера, и в момента на най-лиричното пианисимо някой в залива под нас пуска фойерверки. Аз продължавам да си пея, но диригентът се обърква, оплита си ръцете и изпада в шок, по някакъв начин оркестърът свири въпреки него. Аз съм все по-осъзната за факта, че всичко това се случва, докато аз съм пред 1000 души по сутиен и гащи, а в този момент долу в залива при фойерверките пускат и „Konka me konka, me konka, дали ме волиш, или е клопка". Оттук нататък приключването на операта е въпрос на оцеляване, всички се борим въпреки нервния срив на диригента. Всичко свършва, оженили сме се за албанците, хората пляскат, радват ни се, още по време на поклоните, обаче Марко Живкович Капитан Америка просъсква на диригента: „Яо, како си се Усрал!", онзи се обръща и му вкарва едно кроше, публиката започва да пищи, Капитан Америка хваща италианчето за яката, вдига го във въздуха и крещи: „КАКОВ МАЙМУН, КАКОВ ДЕБИЛ".

Онзи рита във въздуха и се заканва, че ще съди, още сърби се втурват да го бият, жените пищят, аз се напикавам от смях, в тоя момент започва отново да вали и гърми, Миле Китич и фойерверки си звучат от залива, става меле, оркестърът тича да си прибира инструментите, някой крещи: „Јебем ти киша, јебем ти маестро". И в този момент си мисля, абе, как да не е балканско бе, този живот е режисиран от Кустурица, просто музиката е на Моцарт.